Eco2eco : kwaliteitshout uit topnatuur !

In 2016 startten acht Vlaamse en Nederlandse partners samen met het project eco2eco. Een innovatief project dat een hogere economische en ecologische waarde wil realiseren in de bossen in de grensregio Vlaanderen-Nederland. Zo willen de partners aantonen dat economie en ecologie in bosbeheer hand in hand kunnen gaan ; dat in duurzaam bosbeheer de oogst van economisch interessant kwaliteitshout perfect kan samengaan met de realisatie van natuurdoelen. En dat is interessant voor zowel flora en fauna áls de eigenaar van het bos. Hoog tijd voor een kennismaking met dit project én voor een stand van zaken.

Nieuwe kennis en inzichten versterken de theorie

Inmiddels zijn er binnen eco2eco allerlei experimenten op het terrein uitgevoerd die veel kennis en inzichten hebben opgeleverd. Ze versterken de overtuiging dat de productie van kwaliteitshout ook in Vlaamse en Nederlandse bossen mogelijk is. Dat is niet alleen interessant vanuit economisch perspectief, maar ook om de bosgebonden biodiversiteit te verbeteren. Daarmee is eco2eco geen oplossing op landschapsschaal, maar wel op niveau van het bosecosysteem. De uitdaging is om met een kleiner volume houtoogst toch een goed rendement te realiseren en tegelijkertijd te bouwen aan de bosgebonden biodiversiteit. Dat je met deze werkwijze vaak bijdraagt aan het grotere geheel van de omliggende ecosystemen is mooi meegenomen.

© Jaap Bouwman

© Jankees Schwiebbe

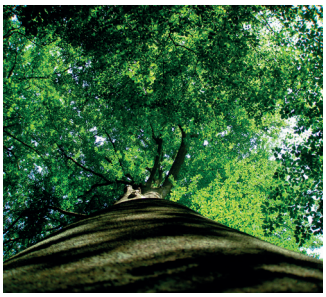

© Jan Seynaeve

© Meindert Bruggemans

Boomgericht bosbeheer

Eco2eco focust zich op een duurzaam bosbeheer waarbij men natuurdoelen realiseert en tegelijkertijd op termijn kwaliteitshout kan oogsten. Hout dat geschikt is voor duurzame toepassingen. Denk daarbij aan meubels, parket en zelfs fineer. Daarvoor is het nodig het bosbeheer op een specifieke manier in te richten. Een uit Duitsland overgewaaide beheermethode, de QD-methode, is een vorm van boomgericht bosbeheer. Binnen eco2eco heeft deze beheermethode een belangrijke plek gekregen, omdat de methode het mogelijk maakt om heel gericht keuzes te maken die leiden tot het beoogde bosbeheerdoel. Dat maakt deze beheermethode divers inzetbaar. Binnen eco2eco ligt de focus op de meest positieve invulling van QD: én kwaliteitshout én een optimale biodiversiteit. Een aantal aspecten zijn hierbij van belang en komen in het project regelmatig terug.

© Helmut Rieger

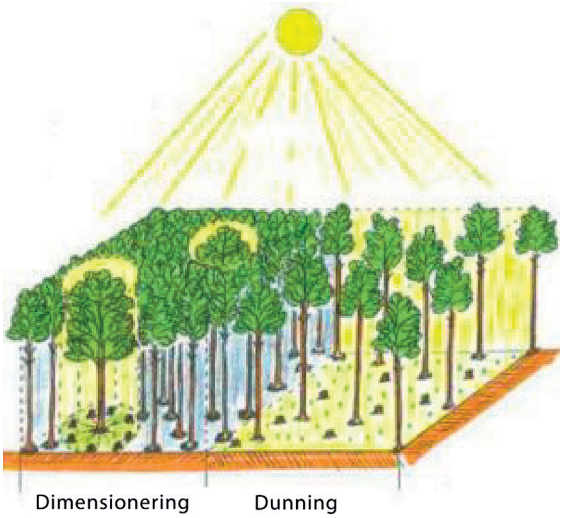

Het begint bij de bodem: gerichte bosverjonging

In het projectgebied hebben de partners doorgaans te maken met arme zandgronden. Het is dus van essentieel belang om de bodemkwaliteit te verbeteren. De aanplant van rijkstrooiselsoorten, zoals linde, haagbeuk, esdoorn of hazelaar, is hiertoe een mogelijkheid.
Het bladstrooisel van deze bomen en struiken draagt bij aan het herstel van de mineralenbalans in de bodem. Zo ontstaat een gezonde bodem en een gevarieerd en weerbaar bos met kansen voor biodiversiteit én kwaliteitshout. Een bos is namelijk productiever als de soortendiversiteit groter is.
Omdat deze soorten zich prima voelen bij schaduw, is het mogelijk om ze 'onder scherm' te planten. Zeker bij droge zomers, lijkt juist deze plantwijze een succesfactor te zijn voor de nieuwe generatie bomen en struiken.

Binnen eco2eco is ook gekeken naar manieren om de verjonging te sturen via selectie in natuurlijke verjonging of het aanplanten van kloempen. Een kloemp bestaat uit ongeveer 25 à 40 stuks plantsoen van dezelfde soort. Eén kloemp levert uiteindelijk één QD-toekomstboom op.
Zowel natuurlijke verjonging als aanplant zijn belangrijk voor het bos. Ze krijgen echter vaak te maken met wildschade, onder andere door reeën. Binnen eco2eco experimenteren de partners daarom met wildbescherming. Van de bescherming van een enkele boom met een (biodegradeerbare) koker tot collectieve wildbescherming met een raster rondom een hele kloemp of natuurlijke verjonging.

© Babette Saris

Verzorging en beheer

Bij het aanwijzen van QD-toekomstbomen selecteer je een beperkt aantal bomen per hectare. Die geselecteerde QD-bomen met een grote en vitale kroon, krijgen alle ruimte om zich te ontwikkelen tot dikke bomen. Dat vraagt om een regelmatige volledige vrijstelling van die boom en op tijd opsnoeien. Op de lange termijn levert dit beheer niet alleen waardevol hout op, maar ook een gevarieerd bosbeeld en een structuurrijk bos met volop kansen voor de bosflora en -fauna. Op de foto's is duidelijk het verschil in ruimte te zien die de kroon krijgt om zich te ontwikkelen, bij wel vrijstellen (links) en niet vrijstellen (rechts).
Binnen eco2eco is de methode via terreinexperimenten verder ontwikkeld en aangepast aan de regionale omstandigheden.

© Pascal Sauren

© Pascal Sauren

Exploitatiemogelijkheden

Eco2eco besteedt ook veel aandacht aan de wijze waarop je de exploitatie zo zorgvuldig en efficiënt mogelijk kunt realiseren. Het werken met vaste ruimingspistes is hiervan een goed voorbeeld. Hiermee beperk je bodemverdichting in je opstand tot een minimum. Het wordt steeds duidelijker hoe belangrijk dit is voor een gezond bos. Binnen eco2eco experimenteert men ook met ruimingspistes op 40 meter afstand en met verschillende manieren van vellen en uitslepen van hout. Ook GIS-gestuurde apparatuur op de harvester kan de exploitatie efficiënter maken en biedt kansen voor de toekomst.

Vermarkting : vraag en aanbod

En dan, na jaren zorgvuldig beheer is het kwaliteitshout klaar om geoogst te worden.
Hoe ziet de markt voor kwaliteitshout er eigenlijk uit? Hoe komen houthandelaren aan kwalitatief lokaal hout? Welke verkoopmethoden kun je, met aandacht voor de korte keten, hanteren naast de reguliere verkoop op stam? En natuurlijk: wat zijn de prijzen en is boomgericht bosbeheer rendabel?

Al deze vragen zijn binnen eco2eco nadrukkelijk aan bod gekomen. De conclusie is dat QD wel degelijk rendabel kan zijn omdat de prijzen voor kwaliteitshout, met name voor kwaliteitsloofhout, aanzienlijk hoger zijn. Dit ondanks de (beperkte) meerkosten van opsnoeien en de lagere opbrengsten uit de eerste dunningen.

Binnen eco2eco experimenteren de partners ook met de liggende verkoop van kwaliteitshout in plaats van rechtopstaand op stam. Het Vlaamse Agentschap voor Natuur en Bos organiseert bijvoorbeeld een houtpark, tegelijkertijd met de houtparken in Neukirchen (Duitsland), Saint-Hubert (Wallonië) en Saint-Avold (Frankrijk). Ook kleinere, lokale houtverwerkers die met grote houttekorten kampen, kunnen hier hout kopen, omdat het mogelijk is om slechts die ene boom te kopen die hen interesseert. Kandidaat-kopers krijgen een catalogus en kunnen van 15 januari tot 21 februari de stammen op het houtpark komen bezichtigen. Zij kunnen onder gesloten omslag een bod doen op één of meerdere stammen. Op 21 februari 2019 worden de omslagen geopend en de stammen toegekend aan de hoogste bieder. Meer info op www.houtverkopen.be/vlaams-houtpark.

© Robbie Goris

Delen van de opgedane kennis

En 'last but not least'; het delen van de opgedane kennis binnen eco2eco is cruciaal. Kennisdeling loopt dan ook als rode draad door het project. Alleen door die kennis te delen met iedereen die een belang, interesse of wens heeft om kwaliteitshout en biodiversiteit centraal te stellen in het bos, is het mogelijk om samen te bouwen aan dat gezonde en weerbare bos van de toekomst. Kennisdeling gebeurt via de website, de nieuwsbrief, Facebook, Twitter, LinkedIn en zeker ook tijdens de Kennisdagen.

Meer informatie over eco2eco is te vinden op www.eco2eco.info

Europees programma, mogelijk gemaakt door Interreg V
Eco2eco wordt gefinancierd binnen het Interreg V programma Vlaanderen-Nederland, het grensoverschrijdend samenwerkingsprogramma met financiële steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Mots clés : kwaliteitshout, bosbouwtechniek, duurzaam bosbeheer

Kennisdag eco2eco op 4 april 2019

Op 4 april 2019 vindt de tweede en laatste Kennisdag eco2eco plaats. In deze sloteditie presenteert eco2eco alle projectresultaten, inzichten en praktische tips van de afgelopen 3 projectjaren. Alles wat de projectpartners gedaan, gezien en geleerd hebben over 'kwaliteitshout uit topnatuur' komt aan bod. Onderwerpen zijn onder andere bodemontwikkeling, boomgericht bosbeheer, verjonging onder scherm en bostracking, wildbescherming, kwaliteitshout en vermarkting, duurzame exploitatiemogelijkheden en andere vormen van klimaatslim bosbeheer.

Benieuwd hoe in het bos ecologie en economie hand in hand kunnen gaan ? Kom dan zeker 4 april naar de Kennisdag eco2eco, in de Volksabdij in Ossendrecht (NL). Deelname is gratis ! Meer informatie over eco2eco en de Kennisdag is te vinden op www.eco2eco.info. Of bekijk het projectfilmpje op de site bij resultaten, dat in vogelvlucht vertelt waar het bij eco2eco om draait.

www.eco2eco.info I @projecteco2eco I fb/projecteco2eco

SAVE THE DATE: 4 april 2019

Kennisdag eco2eco

Projectresultaten, inzichten en praktische tips over hoe ecologie en economie in het bos hand in hand kunnen gaan. Met workshops en presentaties over:

bodemontwikkeling ∞ verjonging en bostracking ∞ wildbescherming ∞ kwaliteitshout en vermarkting ∞ duurzame exploitatiemogelijkheden ∞ en andere vormen van klimaatslim bosbeheer.

Locatie: de Volksabdij Ossendrecht (NL)

Deelname is gratis!

eco2eco Interreg Vlaanderen-Nederland Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

www.eco2eco.info